

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 – "ПРАВО"

I. Формула спеціальності:

Наукова спеціальність "Право" (081) досліджує право як соціальне явище в межах галузь знань, за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти – "Право" (08). Вивчення права та його джерел ґрунтується на правових цінностях та принципах, в основі яких покладені права та основоположні свободи людини. Теоретичний зміст предметної області складає формування знань про основи поведінки індивідів і соціальних груп; творення права, його тлумачення та застосування; правові цінності та принципи, а також природу і зміст правових інститутів базових галузей права; етичні стандарти правничої професії.

II. Наукові спеціалізації:

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 08.081.01- Теорія та філософія права; порівняльне правознавство; історія права та держави

I. Формула спеціалізації:

Спеціалізація 12.00.01 – група галузей юридичної науки, яка досліджує загальні закономірності виникнення та тенденції розвитку права та держави, їх структурно-функціональні характеристики, розглядає світоглядні аспекти сутності та функціонування права, становлення конкретно-історичних державно-правових форм, розвиток теоретичних уявлень людства про право та державу, проводить порівняльно-правові дослідження правових систем світу.

II. Напрями досліджень:

2.1. У галузі теорії права:

- Загальна характеристика теорії права, проблеми методології та методів дослідження права, загальнотеоретичні поняття, предмет і взаємозв'язок теорії права з іншими науками про людину та суспільство.
- Походження та ранні форми права. Звичай та звичаєве право.
- Сучасні концепції праворозуміння, загальне розуміння права, об'єктивне та суб'єктивне в праві, принципи права, право і закон.
- Соціальне призначення та функції права, цінність права, місце права в системі соціального регулювання.
- Права людини, класифікація прав людини та їх гарантії, права людини та право, правова держава.
- Верховенство права, сутність та еволюція доктрини, вимоги та складові елементи верховенства права, механізми забезпечення верховенства права, законність і правопорядок.

- Правове регулювання, структура й основні складові механізму правового регулювання, способи, типи та методи правового регулювання, дія права та його ефективність.

- Джерела та форми права, класифікація джерел права в різних правових системах, джерела права в правовій системі України, нормотворча діяльність і техніка, систематизація законодавства.

- Поняття правової норми, приватне та публічне право, галузі й інститути права та їх класифікація; законодавство та його структура, тлумачення права.

- Правосвідомість, її структура та види, правова культура суспільства та особи, право та релігія, право і мораль, етичні вимоги до юридичної діяльності.

- Зміст і структура правовідносин, проблеми реалізації суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, правозастосовна діяльність, прогалини та колізії у нормах права.

- Юридичнозначуща поведінка, правомірна поведінка та правопорушення, зловживання правом, юридична відповідальність і її механізм.

- Правова система суспільства та її структура, класифікації правових систем сучасності; національні та наднаціональні правові системи, взаємодія правових систем.

- Становлення та особливості розвитку державності, права та правової системи України.

- Взаємозв'язок права та держави, поняття та соціальне призначення держави, її функції, типологізація держав, класифікація форм держави, загальні проблеми та принципи організації державного механізму.

- Взаємодія права та держави з громадянським суспільством, держава в політичній системі суспільства, національна держава, демократична держава, соціальна держава, держава в умовах інтеграції і глобалізації.

2.2. У галузі філософії права:

- Предмет філософії права. Особливості філософського осмислення права. Місце філософії права в системі філософського та юридичного знання. Структура та функції філософії права. Методологія філософії права. Типи праворозуміння й обґрунтування права. Історія світової та української філософсько-правової думки. Філософсько-правова традиція та право.

- Онтологічний вимір права. Право як особлива реальність. Розмаїття форм буття права. Статика та динаміка правової реальності. Правова ситуація. Справедливість як атрибут права. Співвідношення права та моралі в контексті справедливості. Мета та сенс права. Функції права. Умови здійснення права.

- Антропологічна парадигма права. Антропологія права як складова філософії права: предмет, методологія, статус, функції. Різновиди антропології права. Антропологічні властивості права. Образ людини в праві. Філософія прав і свобод людини. Антропологічні аспекти пізнання права. Філософське обґрунтування правового статусу людини та громадянина. Інтерсуб'єктивність у праві.

- Ціннісні основи права. Правова аксіологія як вчення про цінності права. Право як спосіб буття цінностей. Структура правових цінностей. Різновиди правових

цінностей та їхня соціокультурна інтерпретація. Способи обґрунтування правових цінностей. Співвідношення правових та моральних цінностей. Правосвідомість як ціннісний компонент світогляду: витoki, форми, рівні.

Філософські проблеми пізнання в праві. Рівні, принципи та моделі правового пізнання. Гносеологічні принципи права. Герменевтика права. Істина в праві. Логіка права. Юридична логіка.

Співвідношення правової культури особи та суспільства. Національне й універсальне в праві. Право в структурах культури. Діалоговий характер правової культури. Право як комунікація. Світоглядні основи правової традиції й інновації. Правовий плюралізм як соціокультурний феномен. Правовий менталітет. Специфіка української правової ментальності.

Філософські аспекти взаємозв'язку права, держави та суспільства. Генеза ідеї правової і соціальної держави. Філософсько-правовий вимір влади. Образ держави й суспільства у праві. Морально-правові основи взаємної відповідальності держави та особи. Соціокультурні чинники правової соціалізації.

Філософські проблеми формування та розвитку галузей та інститутів права.

2.3. У галузі порівняльного правознавства:

- Історія становлення порівняльного правознавства, його періодизація, розвиток порівняльного правознавства, як методу та окремої науки, історичні порівняльно-правові (діахронні) дослідження.

- Предмет та методологія порівняльно-правових досліджень, окремі методи та методика, правила їх застосування в юридичних науках, види порівняльно-правових досліджень, структура, цілі та функції порівняльного правознавства.

- Типологізація та класифікація правових систем, критерії поділу, формування і розвиток правових сімей у сучасному світі.

- Форми, методи та результати взаємодії правових систем, рецепція та запозичення права, адаптація та гармонізація національного і міжнародного права, імплементація принципів та норм міжнародного права у національну правову систему, конвергенція правових систем, правові системи в умовах глобалізації.

- Правова система суспільства та її структура, види правових систем та їх особливості, правова карта світу, національні, субнаціональні та наднаціональні правові системи, міжнародні та релігійні правові системи, квазінаціональні правові системи, формування нових правових систем.

- Основні правові сім'ї сучасного світу, їх особливості, романо-германське, англо-американське, релігійне та традиційне право, їх втілення в окремих правових системах, мішані правові системи.

- Правові системи ісламського, канонічного, іудейського та індуського права, історія їх формування та розвитку, джерела права, особливості правосвідомості та правозастосування, місце у сучасному світі.

- Правові системи окремих держав світу, їх порівняльно-правова характеристика, спільні риси та відмінності з правовою системою України.

- Порівняльно-правові дослідження окремих галузей та інститутів права, запозичення зарубіжного досвіду у вітчизняну правову систему.

2.4. У галузі історії права та держави:

- Предмет історико-правової науки, періодизація історії права та держави, методологія історико-правової науки, історико-правове джерелознавство.

- Історичні закономірності та конкретні особливості розвитку права та держави, право та держава як явище культури та цивілізації, традиції та новації у розвитку права та держави, історичні типи держави, історичні типи права.

- Закономірності виникнення найдавніших держав світу та їх правових пам'яток. Давньосхідне право, його джерела та основні риси. Джерела права Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Інститути римського приватного права. Особливості державного ладу античних держав, їх демократичні інститути. Право та державний лад найдавніших державних утворень на території України (Скіфська держава, античні міста-поліси).

- Право та державний лад країн Європи в Середньовіччя. Феодальне право та державний лад країн Європи. Виникнення феодального права у східних слов'ян та його джерела. Формування держави Київська Русь та її розвиток у IX – XII ст. Розвиток феодального права та держави в умовах феодальної роздробленості Київської Русі. Джерела права та державний лад Галицько-Волинської держави. Право та державний лад Української козацької держави в період національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького (1648–1654 рр.). Право та державний лад середньовічних країн Азії та Африки.

- Право Нового часу. Формування правових сімей та національних правових систем окремих країн світу. Рецепція та трансплантація права. Джерела права та державний лад провідних країн Європи у XVII ст. – на початку XX ст. Право на українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперії. Буржуазні реформи в Російській та Австро-Угорській імперії, їх реалізація на українських землях. Право та державний лад країн Америки у XVIII ст. – на початку XX ст. Право та державний лад країн Азії.

- Право Новітнього часу. Джерела права та державний лад провідних країн Європи у XX ст. – на початку XXI ст. Розвиток права та органів публічної влади Європейського Союзу в другій половині XX ст. – на початку XXI ст. Право та державний лад України в період відродження національної державності (1917–1920 рр.). Джерела права та державний лад УСРР (1917–1937 рр.) Право та органи публічної влади на західноукраїнських землях у складі іноземних держав у Джерела права та державний лад УРСР (1917–1991 рр.). Право та державний лад незалежної України після 24.08.1991 р. Право та державний лад США та інших країн Америки у XX ст. – на початку XXI ст. Право та державний лад країн Азії у XX ст. – на початку XXI ст.

- Історія становлення та функціонування окремих галузей права, державних і правових інститутів, історія правової культури.

- Етапи становлення та особливості розвитку права та держави в Україні.

- Виникнення та розвиток світової теоретичної думки про право та державу, історія становлення найважливіших правових доктрин, їх вплив на формування правових систем світу.

- Основні політичні та правові доктрини Стародавнього світу, Середньовіччя, Нового і Найновіших часів.

- Основні напрями сучасної політико-правової думки, історія політико-правової думки України.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.02- конституційне право; муніципальне право

I. Формула спеціалізації:

Галузь юридичної науки, яка досліджує конституційні засади побудови держави та суспільства, основні права, свободи й обов'язки людини та громадянина, інститути безпосередньої демократії, конституційні основи організації та діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, а також Конституцію (254к/96-ВР) як Основний Закон держави та суспільства.

II. Напрями досліджень:

2.1. Конституційне право:

- Поняття, предмет і метод конституційного права як галузі права. Конституційно-правові норми, конституційно-правові інститути. Система конституційного права. Конституційно-правові відносини: їх суб'єкти, об'єкти, види, підстави виникнення, зміни

та припинення. Джерела конституційного права як галузі права. Колізії в конституційному праві.

- Поняття та предмет науки конституційного права. Функції, методи та джерела науки конституційного права.

- Конституціоналізм і головні етапи його становлення. Поняття та сутність конституції. Функції та юридичні властивості конституції. Конституційний розвиток сучасних держав.

- Характеристика Конституції України. Порядок прийняття та внесення змін до конституції. Конституція як особливий об'єкт охорони з боку суспільства та держави. Реалізація Конституції України. Тлумачення Конституції України.

- Конституційний лад і його засади. Людина як найвища соціальна цінність. Конституційне закріплення народного суверенітету та форми його реалізації. Конституційні засади державного суверенітету та його гарантії. Конституційна характеристика України як правової, демократичної, соціальної держави. Конституційне закріплення форми правління. Конституційний принцип поділу влади. Конституційний принцип верховенства права. Конституційні засади економічної системи. Конституційно-правовий статус мов і конституційні засади мовної політики. Міжнародно-правові аспекти засад конституційного ладу. Державні символи та конституційно-правове регулювання порядку їх використання.

- Відповідальність у конституційному праві: правова природа, особливості, її види (форми), підстави, суб'єкти, санкції.

- Конституційно-правові засади взаємовідносин держави та громадянського суспільства. Поняття та види об'єднань громадян. Конституційно-правовий статус політичних партій і громадських організацій в Україні: порядок створення, права та обов'язки, підстави та порядок припинення діяльності, відповідальність. Конституційно-правові засади інформаційних відносин.

- Конституційно-правові основи взаємовідносин держави та релігійних організацій. Поняття та види релігійних організацій. Порядок утворення та припинення діяльності релігійних організацій.

- Поняття та принципи громадянства. Підстави та порядок набуття громадянства. Підстави та порядок припинення громадянства. Вирішення питань громадянства.

- Конституційно-правовий статус особи та його елементи.

Конституційні принципи правового статусу громадян.

- Конституційні права та свободи людини та громадянина. Походження конституційних прав і свобод. Покоління прав людини. Міжнародні стандарти прав людини й основних свобод. Класифікація прав і свобод людини та громадянина. Конституційна регламентація прав, свобод і обов'язків людини та громадянина. Обмеження прав і свобод особи: конституційно-правовий аспект. Основні особисті, політичні, економічні, соціальні, екологічні права та свободи людини та громадянина. Основні права та свободи людини та громадянина у сфері культури. Гарантії прав і свобод людини та громадянина. Конституційні обов'язки людини та громадянина.

- Поняття та принципи конституційно-правового статусу національних меншин. Права й обов'язки національних меншин. Гарантії реалізації прав національних меншин.

- Конституційно-правовий статус іноземців і осіб без громадянства: поняття, категорії, права, свободи, обов'язки, особливості юридичної відповідальності. Конституційне закріплення права на притулок.

- Поняття надзвичайного стану, умови його введення та припинення. Заходи, що запроваджуються в умовах надзвичайного стану. Конституційні гарантії прав людини та громадянина в умовах надзвичайного стану.

- Форми безпосередньої демократії та їх конституційно-правове закріплення. Поняття та види референдумів. Предмет референдуму. Порядок призначення референдумів, підготовка їх проведення. Порядок голосування та визначення результатів референдумів. Юридичні наслідки проведення референдумів.

- Поняття виборчої системи та виборчого права. Типи виборчих систем. Види виборів. Конституційні принципи виборчого права. Стадії виборчого процесу. Гарантії суб'єктів виборчого процесу. Відповідальність за порушення виборчого законодавства.

- Поняття органу державної влади, класифікація органів державної влади. Конституційне закріплення системи органів державної влади. Державно-правові конфлікти: поняття, особливості, причини виникнення, конституційно-правові засоби (форми) їх врегулювання.

- Парламент і парламентаризм. Функції та повноваження парламенту. Законодавчий процес і інші парламентські процедури. Організаційно-правові форми діяльності парламенту. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень парламенту. Парламентський контроль.

- Конституційно-правовий статус члена парламенту. Права й обов'язки парламентарів. Гарантії депутатської діяльності.

- Конституційно-правовий статус глави держави. Загальна характеристика інституту президентства. Функції та повноваження глави держави. Підстави та процедура дострокового припинення повноважень глави держави. Усунення президента з поста в порядку імпічменту. Конституційно-правовий статус органів при президентові.

- Виконавча влада та система її органів. Конституційно-правовий статус уряду та інших органів виконавчої влади.

- Конституційний контроль і його види. Порядок формування, функції та повноваження органу конституційної юрисдикції. Процедури розгляду справ органом конституційного правосуддя.

- Конституційно-правове регулювання судової системи. Система судів загальної юрисдикції. Конституційні гарантії діяльності суддів. Конституційні засади судочинства. Конституційний статус Вищої ради юстиції України. Конституційно-правовий статус прокуратури.

- Поняття та види територіального устрою. Система територіального устрою. Конституційно-правовий статус адміністративно-територіальних одиниць. Порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою.

- Конституційно-правовий статус автономії. Види автономій. Конституція Автономної Республіки Крим (gb239k002-98). Органи влади автономії. Особливості правового статусу депутатів представницького органу автономного утворення. Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим.

- Порівняльне конституційне право.

2.2. Муніципальне право:

- Поняття та природа місцевого самоврядування. Еволюція місцевого самоврядування в Україні. Співвідношення та взаємодія державної влади та місцевого самоврядування: історія та сучасний стан. Основні теорії місцевого самоврядування. Муніципальне право та муніципальні системи зарубіжних країн, особливості організаційних структур, територіальних основ, компетенції. Сучасні тенденції розвитку місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. Державна політика у сфері розвитку місцевого самоврядування. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні.

- Поняття та система основ місцевого самоврядування. Правові основи місцевого самоврядування. Статут територіальної громади. Нормотворчість органів і посадових осіб органів місцевого самоврядування.

- Територіальна організація місцевого самоврядування в Україні. Особливості організації місцевого самоврядування в Києві та Севастополі.

- Принципи місцевого самоврядування та їх реалізація. Функції органів місцевого самоврядування. Поняття та правове регулювання компетенції органів місцевого

самоврядування. Правове регулювання та здійснення окремих державних повноважень органами місцевого самоврядування. Конституційно-правові основи взаємовідносин.

- Органів місцевого самоврядування з органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями.

- Повноваження органів місцевого самоврядування в різних сферах і форми їх реалізації. Взаємодія органів місцевого самоврядування з комунальними підприємствами, установами, організаціями.

- Система місцевого самоврядування. Інститути та форми безпосередньої демократії в системі місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Місцеві вибори та їх особливості. Збори громадян: правове регулювання, порядок підготовки та проведення. Місцеві ініціативи. Громадські слухання. Звернення громадян до органів місцевого самоврядування.

- Органи місцевого самоврядування в Україні. Символіка територіальних громад, органів місцевого самоврядування в Україні. Представницькі органи місцевого самоврядування. Місцеві ради. Постійні та тимчасові комісії місцевих рад. Консультативно-дорадчі органи місцевих рад. Органи самоорганізації населення. Виконавчі органи місцевого самоврядування.

- Поняття, принципи та правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування. Виборні й інші посадові особи місцевого самоврядування.

- Правовий статус депутатів місцевих рад. Гарантії діяльності депутатів місцевих рад. Порядок і підстави дострокового припинення повноважень депутатів місцевих рад.

- Гарантії місцевого самоврядування. Державна підтримка місцевого самоврядування.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.03- цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право

I. Формула спеціалізації:

Спеціалізація 08.081.03 охоплює юридичні науки, які досліджують цивільне, сімейне, міжнародне приватне право, що регулюють особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, процесуальні форми захисту цивільних прав.

II. Напрями досліджень:

2.1. Цивільне право та цивільний процес:

- Цивільні правові відношення. Суб'єкти цивільного права. Фізичні особи. Поняття юридичних осіб, їх види. Строки в цивільному праві. Позовна давність. Поняття здійснення права на захист цивільних прав.

- Особисті немайнові права. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

- Право інтелектуальної власності в системі цивільного права. Система цивільного законодавства про інтелектуальну власність. Суб'єкти, об'єкти та зміст цивільних правовідносин у сфері інтелектуальної власності. Реалізація суб'єктивних цивільних прав у сфері інтелектуальної власності. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності. Авторське право в системі цивільного права. Суміжні права в системі цивільного права. Міжнародна цивільно-правова охорона інтелектуальної власності. Проблеми міжнародного співробітництва в цивільно-правовому регулюванні та захисті права інтелектуальної власності.

- Речове право, види речових прав. Право власності. Право приватної власності фізичних та юридичних осіб. Поняття права спільної власності і його види. Захист права власності.

- Зобов'язальне право, поняття та види зобов'язань у цивільному праві. Суб'єкти зобов'язань. Переміна осіб в зобов'язанні. Поняття та значення договору в цивільному праві, види договорів. Укладення, зміна та розірвання договору. Поняття та значення виконання зобов'язань. Забезпечення виконання зобов'язань. Поняття та значення цивільно-правової відповідальності. Підстави припинення зобов'язань, окремі види договорів.

- Житлове законодавство. Загальні питання. Забезпечення громадян житловими приміщеннями. Найом, оренда, обмін житла. Плата за користування житловими приміщеннями. Ринок житла, виселення із житлового приміщення. Готелі, гуртожитки. Право на житло у гуртожитку.

- Недоговірні зобов'язання та їх види. Захист прав споживачів у сфері побутових послуг, роздрібної торгівлі. Зобов'язання, які виникають з публічної обіцянки винагороди. Конкурс. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди. Інші види не договірних зобов'язань.

- Спадкове право. Спадкування за законом. Спадкування за заповітом. Здійснення права на спадкування та оформлення спадкових прав.

2.2. Сімейне право:

- Поняття, види і зміст сімейних правовідносин. Правове регулювання шлюбу, недійсності та припинення шлюбу. Права і обов'язки подружжя. Шлюбний договір. Визначення походження дитини. Оспорювання батьківства і материнства. Права і обов'язки дітей. Позбавлення батьківських прав і поновлення в батьківських правах. Аліментні обов'язки інших членів сім'ї. Усиновлення (удочеріння). Опіка і піклування. Охорона сім'ї, материнства і дитинства. Реєстрація актів громадянського стану. Зміна імені, по-батькові та прізвища. Питання дитячої безпритульності.

- Цивільний процес. Цивільно-процесуальні відносини та їх особливості. Предмет, метод, система цивільного процесуального права. Історія, система і організація нотаріату. Цивільно-процесуальна правоздатність і дієздатність. Процесуальні права і обов'язки. Процесуальна співучасть. Процесуальне правонаступництво. Треті особи, їх види. Прокурор у цивільному процесі. Підстави участі в цивільному процесі органів управління. Представництво і його види. Права і обов'язки громадянських організацій у цивільному процесі.

- Підвідомчість цивільних справ і її види. Поняття підсудності цивільних справ і її види. Поняття позову і види договорів. Зміна позову, визнання позову. Відмова від

позову. Судові витрати. Процесуальні строки. Докази і судове доказування. Позовне провадження. Непозовні провадження. Провадження в апеляційній і касаційній інстанціях. Виконавче провадження.

2.3. Міжнародне приватне право:

- Міжнародне приватне право. Джерела міжнародного приватного права. Методи регулювання цивільно-правових відносин з іноземним елементом. Суб'єкти міжнародного приватного права. Колізійні норми. Питання власності в міжнародному приватному праві. Сімейні відносини в міжнародному приватному праві. Застосування законодавства України про шлюб і сім'ю до іноземних громадян і осіб без громадянства.

- Міжнародне спадкове право.

- Деліктні зобов'язання в міжнародному приватному праві. Міждержавні договори, що регулюють деліктну відповідальність.

- Міжнародні трудові відносини в міжнародному приватному праві.

- Міжнародний цивільний процес.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 08.081.04- господарське право; господарсько-процесуальне право

I. Формула спеціалізації:

Спеціалізація 12.00.04 охоплює юридичні науки, які досліджують господарське право як право, що регулює відносини з організації та здійснення господарської діяльності; господарське процесуальне право як право, що регулює здійснення правосуддя в господарських відносинах; наукознавчі проблеми цих наук.

II. Напрями досліджень:

2.1. Господарське право:

- Наука господарського права. Вчення про правову роботу в народному господарстві. Господарське право в системі права. Господарська діяльність як предмет господарського права. Сутність і зміст господарського права. Принципи і методи регулювання господарської діяльності. Розмежування і взаємодія господарського права з іншими галузями права. Історія становлення і розвитку господарського права. Культурно-історичні передумови господарського права. Розвиток господарського права у XX та XXI століттях. Становлення нового господарського законодавства України.

- Джерела господарського права. Поняття й основні види джерел господарського права. Систематизація в господарському праві. Господарське право і господарське законодавство. Система господарського законодавства і реалізація правових норм. Поняття й зміст господарських правовідносин. Види господарських правовідносин.

- Правовий господарський порядок. Організаційно-правові засади формування та функціонування правового господарського порядку. Правові засоби забезпечення свободи підприємницької діяльності. Зміст і напрями правової економічної політики

держави. Механізм реалізації правової економічної політики держави. Захист прав і інтересів суб'єктів господарювання. Правові гарантії господарської діяльності. Способи захисту. Правовий захист споживчого ринку.

- Державне регулювання в умовах змішаної економіки. Тенденція посилення державного регулювання економіки у ХХ столітті. Правове регулювання господарської діяльності в зарубіжних країнах. Зближення національних систем правового регулювання господарської діяльності. Предмет і система господарського права зарубіжних країн. Моделі і методи державного регулювання економіки. Господарсько-правові засоби державного регулювання господарської діяльності, їх види та система. Особливості механізму державного регулювання господарської діяльності у різних секторах і галузях економіки. Загальнодержавне та регіональне програмування економічного і соціального розвитку. Ціноутворення та регулювання цін. Оподаткування в системі засобів регулювання та стимулювання господарської діяльності. Ліцензування господарської діяльності. Технічне регулювання.

- Правові основи обмеження монополізму і захисту економічної конкуренції. Правове забезпечення розвитку змагальності та запобігання монополістичним зловживанням. Контроль за економічною концентрацією. Законодавство про захист від недобросовісної конкуренції. Правові засоби захисту національного товаровиробника в умовах впливу світової економічної конкуренції. Правове регулювання природних монополій. Суб'єкти господарського права. Поняття, ознаки та види суб'єктів господарського права. Створення та припинення суб'єктів господарського права. Права і обов'язки суб'єктів господарського права. Колективні суб'єкти господарювання. Підприємства. Господарські товариства. Виробник кооперативи. Громадяни як суб'єкти господарювання. Суб'єкти господарювання з особливим статусом. Банківські установи. Страхові організації. Біржі. Неприбуткові організації. Негосподарські організації, що беруть участь у господарських правовідносинах.

- Суб'єкти організаційно-господарських повноважень, їх види. Господарські об'єднання і органи господарського керівництва. Холдингові компанії та промислово-фінансові групи. Держава та територіальні господарські системи. Створення та припинення суб'єктів господарювання. Порядок і основні стадії створення суб'єктів господарювання. Державна реєстрація суб'єктів господарювання. Припинення суб'єктів господарювання.

- Правовий режим майна суб'єктів господарювання. Джерела формування майна суб'єктів господарювання. Публічна власність. Право господарського відання, право оперативного управління. Склад майна підприємств. Правова регламентація приватизації державного майна. Цінні папери. Групи та види цінних паперів. Особливості здійснення діяльності на ринку цінних паперів. Суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність на ринку цінних паперів. Господарсько-правовий механізм державного регулювання ринку цінних паперів.

- Поняття і зміст корпоративних правовідносин. Правовий режим корпоративних прав як особливої категорії майна у сфері господарювання. Особливості набуття та реалізації корпоративних прав держави. Правові засоби попередження зловживання корпоративними правами.

- Суб'єкти й об'єкти права державної власності. Правові форми реалізації права державної власності. Правове регулювання відносин комунальної власності. Об'єкти та суб'єкти права комунальної власності. Правові форми використання комунальної власності. Відчуження об'єктів комунальної власності.

- Правове регулювання обліку та звітності в господарській діяльності. Правове регулювання бухгалтерського обліку. Правове регулювання надання фінансової звітності. Правове регулювання аудиторської діяльності.

- Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. Поняття неплатоспроможності та банкрутства. Нормативно-правова характеристика банкрутства. Учасники справи про банкрутство. Розгляд справ про банкрутство в господарському суді.

- Господарське зобов'язальне право. Поняття, ознаки, підстави виникнення господарських зобов'язань. Види господарських зобов'язань і їх еволюція. Форми господарських зобов'язань. Господарський договір і його функції. Види господарських договорів. Укладення, зміна та розірвання господарських договорів. Господарські договори за участю держави. Забезпечення виконання господарських зобов'язань. Виконання господарських зобов'язань. Припинення господарських зобов'язань.

- Правове регулювання відносин на ринку фінансових послуг. Особливості державного регулювання відносин на ринку фінансових послуг. Правові механізми забезпечення захисту прав і законних інтересів споживачів фінансових послуг в Україні та ЄС. Правове регулювання кредитних і розрахункових відносин. Поняття кредиту та кредитного правовідношення. Правове регулювання окремих форм і видів кредиту. Порядок відкриття й обслуговування банківського рахунку. Правові способи розрахунків. Форми розрахунків.

- Правове регулювання забезпечення засобами виробництва, як виду господарської діяльності. Встановлення господарських зв'язків у порядку вільної оптової торгівлі. Закупівля товарів, робіт і послуг за державні кошти. Договори в галузі забезпечення засобами виробництва та реалізації продукції та їх виконання. Особливості забезпечення засобами виробництва та реалізації продукції в аграрному секторі економіки. Особливості забезпечення паливно-енергетичними ресурсами та їх реалізації.

- Правове регулювання будівельної діяльності. Особливості здійснення будівельної діяльності. Правовий статус суб'єктів господарювання, що здійснюють будівельну діяльність. Господарсько-правовий механізм державного регулювання будівельної діяльності. Умови та порядок здійснення будівельної діяльності. Договір підряду на капітальне будівництво.

- Правове регулювання транспортної діяльності. Транспорт і його правове регулювання. Особливості здійснення транспортної діяльності. Господарсько-правові механізми державного регулювання окремих видів транспортної діяльності. Правове регулювання перевезення вантажів. Договір перевезення вантажу. Договір транспортного експедирування.

- Правова структурно-галузева політика держави, правове регулювання інших видів господарської діяльності: у паливно-енергетичному комплексі; у галузях машинобудування; у металургійній галузі; у хімічній галузі; в оборонно-

промислового комплексу; в аграрно-промисловому комплексі; у сфері охорони здоров'я; у фармацевтичній галузі, у сфері рекреації; у галузі зв'язку. Господарсько-правове забезпечення наукової та науково-технічної діяльності, інформатики. Правове регулювання агентських відносин. Особливості правового регулювання відносин щодо комерційної концесії (франчайзингової діяльності).

- Правове регулювання інвестиційної діяльності. Правове становище суб'єктів інвестування. Договори, що опосередковують інвестування. Державне регулювання інвестування. Особливості правового забезпечення спільного інвестування. Види та форми спільного інвестування. Правове забезпечення інноваційної діяльності. Суб'єкти інноваційної діяльності. Особливості правового регулювання діяльності у сфері трансферу технологій. Правове регулювання інших видів господарської діяльності, пов'язаних із запровадженням новітніх технологій.

- Правова зовнішньоекономічна політика держави в умовах членства в міжнародних економічних організаціях. Міжнародне економічне право. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Поняття та види зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, реалізація права на її здійснення. Господарсько-правовий механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування та квотування зовнішньоекономічних операцій. Зовнішньоекономічні договори (контракти). Розрахунки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. Міжнародний економічний суд. Правовий режим іноземних інвестицій. Особливості правового статусу суб'єктів господарювання з іноземним капіталом. Гарантії захисту прав іноземних інвесторів. Міжнародний комерційний арбітраж. .

- Поняття та види спеціального режиму господарювання. Розвиток законодавства про спеціальні економічні зони і території пріоритетного розвитку. Особливості здійснення господарської діяльності в умовах СЕЗ і ТПП. Концесія як різновид спеціального режиму господарювання. Господарська діяльність у Збройних Силах України.

- Господарсько-правова відповідальність. Поняття господарського правопорушення. Поняття, ознаки та функції господарсько-правової відповідальності. Принципи та межі застосування господарсько-правової відповідальності. Форми господарсько-правової відповідальності. Реалізація господарсько-правової відповідальності.

2.2. Господарсько-процесуальне право

- Господарське процесуальне право. Предмет, метод, система господарського процесуального права. Принципи господарського процесуального права. Джерела господарського процесуального права. Предмет діяльності господарських судів. Господарські процесуальні правовідносини. Підвідомчість і підсудність справ господарським судам. Учасники судового процесу. Процесуальні строки. Докази і доказування в господарському судочинстві. Запобіжні заходи в господарському судочинстві. Поняття та види позовів. Забезпечення позову. Вирішення господарських справ у суді першої інстанції. Рішення господарського суду. Перегляд судових рішень в апеляційному, касаційному порядку та за ново виявленими обставинами. Розгляд справ третейськими судами.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.05- трудове право; право соціального забезпечення

I. Формула спеціалізації:

Галузь юридичної науки, яка досліджує трудові та пов'язані з ними відносини, а також відносини у сфері соціального забезпечення; норми трудового права та права соціального забезпечення, що їх регулюють; законодавчі та інші нормативно-правові акти про працю та соціальне забезпечення, практику їх застосування; наукознавчі проблеми трудового права та права соціального забезпечення.

II. Напрями досліджень:

2.1. Трудове право:

- Предмет науки трудового права та методи дослідження трудових явищ; ефективність науки трудового права; генеза науки трудового права; напрями (школи) в науці трудового права, їх окремі представники; єдність і системність науки трудового права; сучасна трудово-правова доктрина, тенденції розвитку науки трудового права; взаємозв'язок науки трудового права з філософією та іншими науками; зарубіжна наука трудового права.

- Соціальне призначення трудового права; генеза трудового права, тенденції та прогнозування його подальшого розвитку; вплив конституції, галузей публічного та приватного права, політичних, релігійних і моральних норм на трудове право; права і свободи людини і громадянина на трудове право; права і свободи людини і громадянина на трудове право; трудове право в системі національного права.

- Предмет, метод, система, функції, принципи та суб'єкти трудового права. Джерела трудового права. Сфера дії трудового права. Трудове право в системі національного права.

- Правове забезпечення зайнятості населення та працевлаштування. Гарантії реалізації права на зайнятість.

- Трудові правовідносини та їх суб'єкти. Виникнення, зміна та припинення трудових правовідносин.

- Правові основи соціального діалогу у сфері праці: поняття, принципи, суб'єкти, система, організаційно-правові форми. Колективні угоди та колективні договори. Участь працівників в управлінні організацією.

- Трудовий договір: поняття, сторони, зміст, форми, види; співвідношення з цивільно-правовими договорами, пов'язаними з працею. Укладення, зміна та припинення трудового договору.

- Правове забезпечення професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників.

- Правове регулювання робочого часу і часу відпочинку. Правові аспекти нормування й оплати праці. Гарантії та компенсації.

- Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Дисципліна праці та правові засоби її забезпечення.

- Охорона праці. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю та охорону праці на виробництві.
- Індивідуальні та колективні трудові спори (конфлікти).
- Міжнародно-правове регулювання трудових відносин. Порівняльне трудове право. Зарубіжне трудове право.

2.2. Право соціального забезпечення:

- Предмет науки права соціального забезпечення; ефективність науки права соціального забезпечення; генеза науки права соціального забезпечення; напрями (школи) в науці права соціального забезпечення, їх окремі представники; єдність і системність науки права соціального забезпечення; взаємозв'язок науки права соціального забезпечення з іншими науками; зарубіжна наука права соціального забезпечення.
- Соціальне забезпечення та його структура. Організаційно-правові форми та види соціального забезпечення.
- Конституційні засади права громадян на соціальний захист в Україні. Правовий механізм забезпечення права на соціальний захист в Україні.
- Генеза права соціального забезпечення, тенденції його подальшого розвитку; вплив конституції, галузей публічного та приватного права на право соціального забезпечення. Теоретичні дослідження предмета, методу, системи, функцій, принципів, джерел і суб'єктів права соціального забезпечення. Право соціального забезпечення у системі національного права.
- Правовідносини у сфері соціального забезпечення та їх суб'єкти.
- Державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії у сфері соціального забезпечення.
- Загальнообов'язкове державне соціальне страхування: поняття, види, правове регулювання.
- Пенсійне страхування та пенсійне забезпечення в Україні (загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; державне пенсійне забезпечення; недержавне пенсійне забезпечення).
- Державна соціальна допомога. Соціальне обслуговування та діяльність соціальних служб. Соціальний захист окремих категорій населення України.
- Медична допомога.
- Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціального забезпечення. Порівняльне право соціального забезпечення. Зарубіжне право соціального забезпечення.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

**08.081.06- земельне право; аграрне право; екологічне право;
природоресурсне право**

I. Формула спеціалізації

Галузі юридичної науки, які досліджують суспільні та правові тенденції, явища та відносини, що виникають у сфері здійснення відповідними суб'єктами прав на землю та інші природні ресурси, раціонального, ефективного використання та охорони земель, інших природних ресурсів у сільськогосподарському виробництві й інших видах діяльності; а також у сферах запобігання негативному впливу людської діяльності на стан клімату; забезпечення права кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля, на участь в аграрному ринку, на розвиток інвестиційних і інноваційних відносин в аграрній сфері, соціальної сфери села, різних форм господарювання у сільському господарстві, на державну підтримку села, а також наукознавчі проблеми наук, що віднесені до цієї спеціальності.

II. Напрями досліджень:

2.1. Земельне право:

- Методологічні, доктринальні основи використання землі та реалізації права людини і громадянина на землю.
- Поняття, предмет, принципи, функції, методи, система, структура земельного права України.
- Об'єктивні та суб'єктивні передумови становлення та розвитку земельного права України; земельне право та його взаємодія і співвідношення з іншими галузями національної правової системи України.
- Нормативні та інші джерела земельного права України; норми земельного права України.
- Механізм правового регулювання земельних відносин.
- Права на землю та юридичні обов'язки щодо землі; право власності на землю; право користування землею; зобов'язання в земельному праві; гарантування прав на землю.
- Земельні правовідносини; роль і місце держави та органів місцевого самоврядування в регулюванні земельних відносин.
- Правовий режим земель в Україні; економіко-правовий механізм використання земель.
- Правова охорона земель; юридична відповідальність у земельному праві.
- Правові проблеми земельного кадастру; правове забезпечення землеустрою.
- Правочини в земельному праві; правове регулювання переходу прав на земельні ділянки; правові питання іпотеки землі.
- Правовий режим, раціональне використання та охорона меліорованих земель; правові аспекти рекультивациі земель; правова охорона ґрунтів; правові проблеми впровадження ґрунтозахисних систем землеробства в умовах приватної власності на землю.
- Земельно-правові питання сільського (зеленого) туризму.
- Земельне право України та інших держав: порівняльно-правовий аналіз.

2.2. Аграрне право:

- Методологічні, науково-теоретичні основи використання ґрунту, сільськогосподарських угідь, земель сільськогосподарського призначення для виробництва сільськогосподарської продукції та продовольства.

- Історія розвитку аграрного права України; об'єктивні та суб'єктивні передумови формування, розвитку та функціонування аграрного права як самостійної галузі національної правової системи України.

- Правові питання аграрної реформи, приватизації, реформування відносин власності на селі.

- Правове забезпечення державної аграрної політики на національному, регіональному та на місцевому рівні; правові проблеми продовольчої безпеки України.

- Предмет, принципи, функції, методи, система, структура аграрного права України.

- Нормативні та інші джерела аграрного права України; норми аграрного права.

- Наукові джерела аграрного права України.

- Проблеми співвідношення та взаємодії аграрного права з цивільним, господарським і іншими суміжними галузями національної правової системи.

- Стан, тенденції та перспективи правового регулювання аграрних відносин в умовах світових інтеграційних економічних процесів, гармонізації й адаптації національного законодавства до вимог ЄС та СОТ.

- Аграрні правовідносини, їх поняття, особливості, структура.

- Правове становище суб'єктів аграрних правовідносин; організаційно-правові форми ведення товарного сільськогосподарського виробництва, господарської діяльності у сфері виробництва продовольства, лісового та рибного господарства.

- Правове регулювання кооперативних, корпоративних відносин у сільському господарстві; правове регулювання інвестиційних, інноваційних і інших ринкових аграрних відносин.

- Правове забезпечення виробничо-господарської діяльності у сфері сільського господарства, виробництва продовольчої продукції лісового та рибного господарства.

- Правове регулювання ведення особистого селянського господарства.

- Державне та самоврядне регулювання аграрних відносин.

- Правове забезпечення сільського (зеленого) туризму.

- Правове регулювання аграрних відносин у окремих галузях сільського господарства, зокрема в рослинництві, тваринництві, бджільництві; розвиток і підвищення ролі ветеринарної медицини, розвиток насінництва та племінної справи, правова регламентація використання засобів захисту рослин.

- Аграрно-зобов'язальні правовідносини.

- Економіко-правові механізми стимулювання розвитку виробництва, переробки, зберігання та реалізації сільськогосподарської продукції, виробництва, переробки та реалізації продовольчої продукції лісового та рибного господарства, участі сільськогосподарських товаровиробників в експорті й імпорті сільськогосподарської продукції.

- Юридична відповідальність в аграрному праві.

- Аграрне право України та інших країн: порівняльно-правовий аналіз.

2.3. Екологічне право:

- Методологічні, науково-теоретичні основи правового регулювання екологічних суспільних відносин.
- Об'єктивні та суб'єктивні передумови формування, розвитку та функціонування екологічного права.
- Стан, тенденції та перспективи екологічного права в умовах глобалізації світових економічних і суспільних явищ, інтеграції правових систем, адаптації екологічного законодавства до права ЄС.
- Предмет, принципи, функції, методи екологічного права; взаємодія та співвідношення екологічного права з іншими галузями національної правової системи України.
- Нормативні та інші джерела екологічного права; норми екологічного права України.
- Механізм правового регулювання екологічних відносин.
- Екологічні правовідносини: природоресурсні, природоохоронні, з екологічної безпеки.
- Екологічні права й обов'язки громадян, їх здійснення; зобов'язання в екологічному праві.
- Правовий режим природних ресурсів; правова охорона навколишнього природного середовища; правові питання екологічної безпеки.
- Роль і місце держави та органів місцевого самоврядування в регулюванні екологічних правовідносин.
- Економіко-правовий механізм регулювання екологічних суспільних відносин.
- Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій.
- Правові питання у сфері запобігання негативному впливу людської діяльності на клімат.
- Юридична відповідальність в екологічному праві.
- Еколого-правові питання сільського (зеленого) туризму.
- Екологічне право України та інших держав: порівняльний аналіз.

2.4. Природоресурсне право:

- Методологічні, науково-теоретичні основи використання об'єктів енергетики, землі, вод, лісів, корисних копалин, інших природних ресурсів.
- Об'єктивні та суб'єктивні передумови формування, розвитку та функціонування природоресурсного права як самостійної галузі національної правової системи України і таких підгалузей: енергетичне право, земельно-ресурсне право, лісгосподарське право, водно-ресурсне право, право використання корисних копалин.
- Історія природоресурсного права та інших підгалузей.
- Питання права власності на об'єкти природних ресурсів, їх приватизація.
- Правовий режим об'єктів природоресурсного права, порядок та умови їх використання в різних галузях економіки та у суспільному житті людей.
- Предмет, принципи, функції, методи, система, структура природоресурсного права та його підгалузей.
- Джерела природоресурсного права, норми та інститути природоресурсного права і його підгалузей.

- Правовий механізм реалізації норм природоресурсного права.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.07- адміністративне право і процес; фінансове право

I. Формула спеціалізації:

Галузі юридичної науки, які досліджують суспільні відносини, що формуються в ході забезпечення органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також у процесі державного та самоврядного управління у сферах економічного, соціально-культурного та адміністративно-політичного розвитку; суспільні відносини, що складаються у сфері формування, розподілу і використання коштів публічних грошових фондів.

II. Напрями досліджень:

2.1. Адміністративне право і процесу:

- Теорія державного управління і адміністративне право.
- Методологія науки адміністративного права.
- Становлення та розвиток українського адміністративного права.
- Виконавча влада та державне управління.
- Предмет, метод і принципи адміністративного права.
- Адміністративно-правові норми та їх реалізація.
- Джерела адміністративного права, систематизація адміністративного права.
- Адміністративно-правові відносини.
- Суб'єкти адміністративного права.
- Адміністративно-правові засади діяльності органів виконавчої влади.
- Державна служба та її адміністративно-правове регулювання.
- Адміністративний примус і адміністративна відповідальність.
- Адміністративно-правове забезпечення законності у державному управлінні.
- Адміністративно-правові засади управління економічною, соціально-культурною, адміністративно-політичною діяльністю та міжгалузевим управлінням.
- Адміністративний процес.
- Адміністративне судочинство.
- Адміністративні провадження.
- Адміністративне процесуальне право.
- Адміністративне право зарубіжних країн.

2.2. Фінансове право:

- Предмет, метод і система фінансового права.
- Методологія науки фінансового права.
- Публічні фонди в Україні.
- Система фінансового законодавства.
- Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.

- Суб'єкти фінансового права.
- Фінансова діяльність інститутів публічної влади.
- Правове регулювання фінансового контролю.
- Бюджетне право.
- Правове регулювання доходів публічних фондів.
- Правове регулювання податкової системи.
- Правові засади публічних видатків і бюджетного фінансування.
- Правове регулювання фінансової діяльності публічних фондів соціального призначення.
- Правові засади валютного регулювання та валютного контролю.
- Юридична відповідальність за порушення фінансового законодавства.
- Фінансове право зарубіжних країн.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.08- кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

I. Формула спеціалізації:

Галузі юридичних наук, які досліджують кримінально-правові та кримінально-виконавчі відносини; норми кримінального та кримінально-виконавчого права, що їх регулюють; кримінальний і кримінально-виконавчий закони; злочин, кримінальну відповідальність і покарання; злочинність і віктимізацію, їх детермінанти та заходи запобігання; жертв злочину та особистість злочинця, а також наукознавчі проблеми наук, що віднесені до цієї спеціальності.

II. Напрями досліджень:

2.1. Кримінальне право:

- Предмет науки кримінального права та методи дослідження кримінально-правових явищ; ефективність науки кримінального права; наступність і перспективи розвитку науки кримінального права; напрями (школи) в науці кримінального права, їх окремі представники; єдність і системність науки кримінального права; сучасна кримінально-правова доктрина, тенденції розвитку науки кримінального права; взаємозв'язок цієї науки із філософією та іншими науками; зарубіжна наука кримінального права.

- Вчення про кримінальне право: соціальне призначення кримінального права; генеза кримінального права, тенденції та прогнозування його подальшого розвитку; вплив конституції, галузей публічного та приватного права, політичних, релігійних і моральних норм на кримінальне право; можливості кримінального права у сфері протидії злочинності та його вплив на стан сучасної злочинності; права і свободи людини і громадянина та кримінальне право; кримінальне право та кримінально-правова політика; інструментальне значення кримінального права; кримінальне право в системі національного права; предмет і метод кримінального права як галузі

публічного права; система кримінального права; принципи кримінального права; джерела кримінального права; кримінально-правова норма, її поняття, види та структура.

- Вчення про кримінальний закон: поняття та призначення кримінального закону, його соціальна та кримінологічна обумовленість; системність і якість кримінального закону, закономірності і тенденції його розвитку й удосконалення; застосування кримінального закону та його ефективність; межі чинності та дії кримінального закону; термінологія кримінального закону; тлумачення кримінального закону; місце кримінального закону в системі національного законодавства.

- Вчення про злочин: визначення злочину та відмежування його від незлочинної поведінки; межі криміналізації та декриміналізації; підстава кримінальної відповідальності та її диференціація; склад злочину, його окремі елементи й ознаки; проблема суб'єкта злочину; стадії вчинення злочину; закінчений і незакінчений злочин; співучасть у злочині; множинність злочинів; обставини, що виключають злочинність діяння.

- Вчення про покарання: покарання та його мета; система та види покарань; караність злочинів; інші кримінально-правові наслідки вчинення злочину; еволюція кримінальних покарань; проблеми призначення покарання; ефективність застосування покарання; судимість.

- Вчення про альтернативні засоби реагування на злочин: звільнення від кримінальної відповідальності та від покарання; альтернативні кримінально-правові засоби реагування на злочин; примусові заходи медичного та виховного характеру; особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.

- Вчення про кримінальну відповідальність за окремі види та групи злочинів: кримінальне право та "нова злочинність" (організована, транснаціональна, терористична, комп'ютерна; злочинність у сфері господарської діяльності, засобів масової комунікації, довкілля, технологічної безпеки, незаконного обігу зброї та наркотичних засобів, "відмивання грошей"); злочини проти миру та безпеки людства тощо); кваліфікація злочинів; значення судової практики для визначення кримінальної відповідальності за окремі види злочинів.

- Вчення про співвідношення кримінального законодавства України із зарубіжним кримінальним законодавством: національне кримінальне законодавство та сучасні процеси європеїзації та глобалізації; можливості та умови уніфікації, рецепції, адаптації та гармонізації кримінального законодавства України із кримінальним законодавством Європейського Союзу та іншим регіональним законодавством; імплементація положень міжнародних договорів до національного кримінального законодавства; компаративістські дослідження в науці кримінального права.

2.2. Кримінологія:

- Предмет кримінології; історія розвитку кримінології; розвиток кримінологічної науки в Україні; сучасна кримінологічна наука, проблеми її розвитку; функції кримінологічної науки; методологія, методики та техніка кримінологічних досліджень; кримінологічна інформація; проблеми комп'ютеризації та

стандартизації кримінологічних досліджень; порівняльна кримінологія; міжнародне співробітництво у сфері кримінологічної науки.

- Злочини як соціальне явище; злочинність; теоретичні уявлення про злочинність: історичний екскурс, сучасний погляд, порівняльний огляд зарубіжних теорій; стан, тенденції та закономірності злочинності в Україні; регіональні (територіальні) особливості злочинності в Україні; кримінологічна характеристика та структуризація злочинності; соціологія злочинності; злочинність у різних народів; засади державного та громадського контролю за злочинністю.

- Причини та умови злочинності; сучасна теорія причин і умов (чинників, детермінант) злочинності; чинники (економічні, соціальні, моральні, психологічні та інші) впливу на злочинність; детермінація окремих видів злочинів; кримінологічна ситуація; кримінальна субкультура; причини конкретного злочину.

- Особистість злочинця та злочинна поведінка; криміналізація особистості; типологія особистості злочинця; механізм і прогнозування індивідуальної злочинної поведінки; вплив соціальних та особистих девіацій (алкоголізм, наркоманія, аномалії психіки тощо) на формування особистості злочинця; соціальне та біологічне в особистості злочинця; кримінологічна характеристика особистості злочинця загалом і за окремими видами злочинів.

- Кримінологічна віктимологія; її предмет, завдання та функції; жертва злочину в теорії кримінологічної віктимології; детермінація віктимної поведінки; механізм індивідуальної віктимної поведінки; віктимна ситуація; віктимологічна профілактика та поведіння з потерпілими.

- Запобігання злочинності та її основні стратегії, кримінологічна політика держави; загальносоціальне та спеціально-кримінологічне запобігання злочинам; кримінологічне планування запобігання злочинності; запобігання організованим, професійній, рецидивній та іншим видам злочинності; нормативно-правове забезпечення запобігання злочинності; міжнародне співробітництво у сфері запобігання окремим видам злочинності.

- Організована, професійна, рецидивна та насильницька злочинність; злочинність неповнолітніх, молоді, жінок, військовослужбовців і інших категорій осіб; політична злочинність; тероризм; корупційна злочинність; злочинність у різних сферах господарства, управління, у сімейно-побутовій сфері; транснаціональна злочинність; торгівля людьми; нелегальна міграція та злочинність; злочинні посягання на авторські права тощо.

2.3. Кримінально-виконавче право:

- Наука кримінально-виконавчого права, її предмет і методи дослідження; завдання та напрями (школи) в науці кримінально-виконавчого права, їх окремі представники; єдність і системність науки кримінально-виконавчого права; зв'язок науки кримінально-виконавчого права з іншими науками; зарубіжна наука кримінально-виконавчого права.

- Кримінально-виконавче право; предмет і метод, функції та принципи кримінально-виконавчого права; наступність і перспективи розвитку кримінально-виконавчого права.

- Кримінально-виконавче законодавство; мета та завдання кримінально-виконавчого законодавства та їх співвідношення з цілями покарання; сучасне кримінально-виконавче законодавство, еволюція його розвитку й удосконалення в умовах європеїзації й імплементації міжнародних договорів до національного законодавства.

- Державна політика у сфері виконання покарань; виконання покарання як стадія кримінальної відповідальності; міжнародні стандарти поводження із засудженими та їх втілення у практику виконання покарань; виконання кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі; особливості виконання покарань у вигляді арешту та тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців; права людини і громадянина та практика виконання покарань; правовий статус засуджених.

- Кримінально-виконавча характеристика окремих видів покарань; особливості правового регулювання порядку виконання окремих видів покарань; особливості відбування покарання окремими категоріями засуджених; ефективність виконання покарань; порядок звільнення від відбування покарання; проблеми соціальної реабілітації осіб, які відбули кримінальне покарання.

- Система установ і органів, що виконують покарання, та їх функції, призначення, завдання, види; сутність, зміст, організація та управління процесом виконання / відбування покарань; особливості діяльності окремих підрозділів державної кримінально-виконавчої служби; соціально-правове призначення, підстави та принципи утримання під вартою підозрюваних і обвинувачених у вчиненні злочину; застосування засобів безпеки; контроль за діяльністю органів і установ, що виконують покарання; участь громадськості в діяльності органів і установ, що виконують покарання.

- Кримінально-виконавче законодавство зарубіжних країн, європейський пенітенціарний досвід у сфері забезпечення прав засуджених; порівняльні дослідження в галузі кримінально-виконавчого права.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.09- кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

I. Формула спеціалізації:

Спеціалізація об'єднує юридичні науки, які досліджують кримінально-процесуальні відносини та кримінально-процесуальну діяльність і їх зміст; кримінально-процесуальне право та законодавство; закономірності збирання, дослідження, оцінювання та використання доказів; прийоми, методи та засоби розкриття, розслідування, судового розгляду та запобігання злочинів; використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві та провадження експертних досліджень.

II. Напрями досліджень:

2.1. Кримінальний процес:

- Суспільно-політичне призначення кримінально-процесуального права; основні форми діяльності в боротьбі зі злочинністю; кримінально-процесуальні функції, їх система та класифікація; моральні основи кримінально-процесуальної діяльності; джерела кримінально-процесуального права; кримінально-процесуальне право в системі галузей національного права; завдання кримінального процесу; зміст процесуальних гарантій; система принципів кримінального процесу та їх нормативний зміст.

- Поняття кримінально-процесуального права та законодавства; предмет і методи кримінально-процесуального права; норми кримінально-процесуального права та їх тлумачення; межі дії кримінально-процесуального закону.

- Предмет і метод науки кримінального процесу; перспективи розвитку кримінально-процесуальної науки; кримінальний процес і правосуддя, їх співвідношення; співвідношення кримінального процесу з іншими юридичними науками.

- Поняття суб'єктів кримінального процесу; органи, які ведуть кримінальний процес, та його учасники; докази та доказування в кримінальному процесі; види доказів.

- Стадії кримінального процесу; порушення кримінальної справи; досудове розслідування; слідчі дії; притягнення як обвинуваченого; кримінально-процесуальний примус; запобіжні заходи; зупинення та закінчення досудового слідства; попередній розгляд справи суддею; судовий розгляд; судові акти в кримінальному процесі.

- Проведення щодо перевірки вироків, постанов і ухвал суду; провадження в апеляційній і касаційній інстанціях; виконання вироку; перегляд судових рішень у порядку виключного провадження; підстави та процесуальний порядок застосування примусових заходів медичного характеру; особливості провадження у справах про злочини неповнолітніх; спрощені форми провадження в кримінальних справах.

- Міжнародні стандарти в кримінальному процесі; співвідношення національного кримінально-процесуального законодавства та зарубіжного; гармонізація кримінально-процесуального права з міжнародними договорами у сфері кримінального судочинства; проблеми імплементації міжнародних договорів до національного законодавства; проблеми захисту прав людини в кримінальному судочинстві; альтернативні механізми вирішення кримінально-правових конфліктів.

2.2. Криміналістика:

- Предмет, об'єкти та система криміналістики; закономірності, що вивчає наука; принципи та закони розвитку криміналістики, методологічні основи та система методів криміналістики, її природа та місце в системі наукового знання; тенденції розвитку криміналістичних знань, історія криміналістики.

- Зміст і структура загальної теорії криміналістики: наукові основи криміналістичної ідентифікації, діагностики та прогнозування; поняття та зміст окремих криміналістичних теорій і вчень.

- Наукові основи криміналістичної техніки; правові підстави застосування науково-технічних засобів у боротьбі зі злочинністю; використання сучасних інформаційних технологій у слідчій і судовій діяльності; галузі криміналістичної

техніки та їх зміст; науково-технічне оснащення органів досудового слідства та судів; форми, методи та засоби фіксації доказової інформації.

- Криміналістична тактика та сфери застосування її положень; предмет і структура складових криміналістичної тактики; криміналістичні версії та планування розслідування; проблема прийняття тактичного рішення та тактичний ризик; тактичний прийом як елемент криміналістичної тактики; ситуаційна обумовленість тактичних прийомів; тактика процесуальної дії; тактичні прийоми окремих слідчих дій; тактичні комбінації (системи прийомів) та тактичні операції, їх види й особливості застосування.

- Поняття криміналістичної методики; структура та види окремих криміналістичних методик: принципи формування видових і міжвидових окремих криміналістичних методик; проблема створення методик (мікрометодик) розслідування нових видів злочинів у сфері економіки та тяжких насильницьких злочинів.

2.3. Судова експертиза:

- Концептуальні основи судової експертизи: загальна теорія судової експертизи; експертна діяльність і сучасні можливості судових експертиз; система експертного забезпечення правосуддя; нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності; судово-експертні установи та відомчі служби; статус судового експерта; проблема нетрадиційних судових експертиз в Україні.

- Види судових експертиз і проблема їх класифікації; система криміналістичних експертиз; провадження судової експертизи на досудовому слідстві та в суді; роль судових експертиз у розкритті та розслідуванні злочинів; висновок експерта та його оцінка; достовірність експертних досліджень.

- Експертні методики й експертні технології в судово-експертній діяльності; проблема "стандартизації" та "сертифікації" експертних методик; методи судово-експертного дослідження; роль методики дослідження в судовій експертизі.

2.4. Оперативно-розшукова діяльність:

- Наука оперативно-розшукової діяльності, її предмет і методи дослідження; стан і перспективи її розвитку; взаємозв'язок науки оперативно-розшукової діяльності з іншими юридичними та неюридичними науками.

- Державна політика в галузі здійснення оперативно-розшукової діяльності; правові основи здійснення негласної діяльності суб'єктами оперативно-розшукової діяльності, застосування ними оперативних і оперативно-технічних засобів у боротьбі зі злочинністю; правові підстави обмеження конституційних прав і основоположних свобод людини і громадянина, недоторканості житла, таємниці листування, телефонних розмов і інших прав і свобод; правові й інші гарантії захисту прав і свобод особи, щодо якої здійснюється оперативно-розшукова діяльність; взаємозв'язок оперативно-розшукової діяльності з іншими формами державної правоохоронної діяльності; законодавство, що регламентує оперативно-розшукову діяльність; шляхи та напрями удосконалення чинного оперативно-розшукового законодавства.

- Стратегія і тактика роботи з негласними співробітниками; дотримання конфіденційності при отриманні негласної інформації, проблеми її реалізації в

кримінальному судочинстві; конспірація оперативно-розшукових заходів, легендування оперативних комбінацій із врахуванням оперативної обстановки та ситуації.

- Негласна робота відповідно до завдань, функцій і компетенції оперативних підрозділів, напрямів правоохоронної діяльності; правовий порядок і тактика проникнення негласних працівників у злочинне середовище; застосування інститутів звільнення негласних працівників від відповідальності за вчинення певних злочинів, а також виключення їх кримінальної відповідальності згідно з обставинами, що виключають злочинність діяння.

- Правовий порядок провадження оперативних розробок осіб, підозрюваних у підготовці чи вчиненні злочину; пошук і документування діяльності осіб, які вчиняють злочини, розшук осіб, що переходять від органів розслідування, суду або ухиляються від відбуття кримінального покарання, розшук безвісти пропалих громадян; оперативна розробка осіб, відносно яких розслідується кримінальна справа.

- Реалізація негласно отриманої інформації в кримінальному судочинстві; форми; принципи і підстави взаємодії слідчого, прокуратури і суду з оперативними підрозділами; інформаційне забезпечення оперативних розробок; використання спеціальних автоматизованих банків даних оперативно-розшукового призначення.

- Оперативно-розшукова діяльність спеціальних підрозділів із боротьби з корупцією й організованою злочинністю; тактика запобігання та розкриття бандитизму, терористичних актів, вбивств на замовлення, нелегальної торгівлі зброєю й інших тяжких злочинів; правові й організаційні основи залучення до співробітництва учасників організованих злочинних угруповань; взаємодія оперативних підрозділів із боротьби з корупцією й організованою злочинністю з державними органами, що мають контрольні повноваження.

- Правові підстави, порядок обліку та використання негласної інформації про події, факти й осіб, які беруть участь в організованій злочинній діяльності; проблеми використання спеціальних технічних засобів у боротьбі з організованою злочинністю.

- Наукове та практичне вирішення завдань взаємодії оперативних підрозділів з Інтерполом; взаємодія з міжнародними правоохоронними органами й організаціями при розшуку викраденого автотранспорту, боротьби з торгівлею людьми, відмиванням "брудних" грошей, фальшуванням іноземної валюти; вдосконалення правових підстав і механізму виконання оперативно-розшукових завдань на міжнародному рівні діяльності спеціальних оперативних підрозділів.

- Прокурорський нагляд за дотриманням законності заведення, провадження та закриття оперативно-розшукових справ; межі прокурорського нагляду за законністю роботи з негласними співробітниками, тактикою їх вводу в оперативну розробку та виводу з неї; форми участі прокурора при проведенні оперативних закупок, контрольованих поставок, виняткових і тимчасових заходів, що можуть порушувати права та свободи людини, їх конституційні гарантії; режим таємності та конспірації при взаємодії з судом і прокурором.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.10- судоустрій; прокуратура та адвокатура

I. Формула спеціалізації:

Дослідження правової природи судової влади, проблем розвитку законодавства щодо завдань і структури судової системи, правового статусу суддів і органів, що складають інфраструктуру судової влади, правового статусу прокуратури та прокурорів, органів внутрішніх справ, Служби безпеки України, Управління державної охорони, органів охорони державного кордону, податкової міліції, їх службових осіб, а також адвокатури та інших правозахисних об'єднань.

II. Напрями досліджень:

- Проблеми наукових досліджень у сферах організації та функціонування судової влади, прокуратури й інших правоохоронних органів і правозахисних об'єднань.

- Природа, ознаки, функції судової влади в Україні. Місце судів у державному механізмі, їх взаємозв'язок з іншими гілками й органами державної влади. Конституційні засади судоустрою та судочинства.

- Система та структура судів загальної юрисдикції, компетенція судів. Правовий статус місцевих, апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів і Верховного Суду України. Шляхи вдосконалення судової системи України в межах судово-правової реформи, забезпечення доступності правосуддя. Розвиток спеціалізації судів.

- Засоби удосконалення статусу суддів, добору кадрів на суддівські посади, зміцнення гарантій незалежності суддів і посилення їх відповідальності за додержання прав учасників судового розгляду й інтересів держави та суспільства. Організація підготовки професійних суддів.

- Правовий статус органів, що складають інфраструктуру судової влади.

- Шляхи удосконалення правового статусу Вищої ради юстиції, кваліфікаційних комісій суддів, органів судового адміністрування й організаційного забезпечення діяльності судів.

- Роль суддівського самоврядування та його органів у регулюванні діяльності судів і захисті професійних прав суддів.

- Місце прокуратури в державному механізмі, проблеми удосконалення її функцій і повноважень.

- Правові проблеми організації й управління в діяльності органів прокуратури, демократизації внутрішньослужбових відносин у прокуратурі.

- Правовий статус Генерального прокурора України та його заступників і проблеми його удосконалення на конституційному та законодавчому рівнях.

- Шляхи удосконалення правових і інших гарантій незалежного виконання прокурорами їхніх обов'язків.

- Роль, завдання та проблеми удосконалення правового регулювання діяльності адвокатури України. Форми організації діяльності адвокатури, адвокатське самоврядування.

- Форми участі адвокатів у наданні правової допомоги населенню. Участь адвокатів у різних видах судового процесу.

- Проблеми правового регулювання та підвищення ефективності правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ, Служби безпеки України, податкової міліції, Управління державної охорони, органів охорони державного кордону.

- Правовий статус громадських правозахисних об'єднань, громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону, приватних детективних і охоронних структур.

- Шляхи підвищення рівня професійної етики суддів, адвокатів і співробітників правоохоронних органів.

- Порівняльний аналіз законодавства про судоустрій, прокуратуру й інші правоохоронні органи та правозахисні інституції України й інших держав.

- Проблеми розвитку цих інститутів у світлі євро інтеграційних прагнень України.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ 08.081.11 – міжнародне право

I. Формула спеціалізації:

Предметом міжнародного права є публічні правовідносини, що регулюють поведінку держав і інших його суб'єктів у міжнародних відносинах. Відрізняється від міжнародного приватного права (колізійного права), в якому розв'язуються питання застосування елементів іноземного права в окремих правових системах держав. Міжнародне право може бути універсальним (загальним) і регіональним.

II. Напрями досліджень:

- Природа та розвиток міжнародного права. Визначення міжнародного права. Аналогія міжнародного права з внутрішнім правом як сутність усіх дискусій про його природу. Соціологічні засади міжнародного права: множинність держав, міжнародне спілкування, збіжні принципи права (певні спільні ідеали, спільні моральні та матеріальні інтереси держав) та ін. Доктрина суверенітету в процесі еволюційного розвитку. Зобов'язальна сила міжнародного права. Концепція співтовариства в міжнародному праві та її розвиток. Право і політика в міжнародному співтоваристві. Роль сили. Міжнародна система та міжнародний правопорядок. Еволюція міжнародного права під впливом глобалізації міжнародних відносин. Розвиток системи та структури міжнародного права, зокрема міжнародно-правової техніки, що виявляється в тенденції створення транснаціонального права. Сучасні теорії та тлумачення міжнародного права. Міжнародно-правова думка в Україні та її розвиток.

- Історичний розвиток міжнародного права. Стародавні джерела. Середньовіччя і Ренесанс. Засновники сучасного міжнародного права. Позитивізм і натуралізм. Формування класичного міжнародного права. Подальший розвиток міжнародного права з періоду Французької революції до Першої світової війни. Перетворення європейського міжнародного права на загальне міжнародне право. Заснування Ліги Націй і Організації Об'єднаних Націй. Міжнародне право в умовах "холодної війни". Деколонізація та виникнення нових незалежних держав (третій світ). Тенденції

розвитку міжнародного права після закінчення "холодної війни". Входження України як незалежної правової, соціальної держави у світовий і європейський правовий простори.

- Основні принципи міжнародного права. Характерні риси основних принципів. Суверенна рівність держав. Невтручання у внутрішні справи. Рівноправ'я та самовизначення народів. Незастосування сили або загрози силою. Мирне врегулювання спорів. Непорушність кордонів. Повага до прав людини і основних свобод. Співробітництво держав. Добросовісне виконання міжнародно-правових зобов'язань. Тісний зв'язок між основними принципами та необхідність їх координації.

- Джерела міжнародного права. Договори. Міжнародне звичаєве право. Загальні принципи права. Еквіті та міжнародне право. Судові рішення. Доктрини найбільш кваліфікованих спеціалістів з публічного права різних націй. Інші джерела міжнародного права. Ієрархія джерел і *jus cogens*. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права.

- Суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність в історичному розвитку. Держави як первісні суб'єкти та їх визнання. Державні спільності *suī generis*. Причини виникнення нових міжнародних суб'єктів. Міжнародні організації. Національні визвольні рухи та право народів на самовизначення. Індивіди. Проблема визнання міжнародної правосуб'єктності публічних компаній і транснаціональних корпорацій. Міжнародна правосуб'єктність України та її розвиток.

- Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом держав. Зв'язок міжнародного права з внутрішнім правом. Міжнародні норми про імплементацію міжнародного права у внутрішньо правових сферах. Техніка імплементації норм міжнародного права та тенденції її розвитку в правових системах держав. Практика України й інших держав. Специфіка застосування загальних норм міжнародного права у внутрішньому праві.

- Територія в міжнародному праві. Концепція території в міжнародному праві. Територіальний суверенітет. Договори про кордони й арбітражні рішення щодо кордонів. Територіальна цілісність, самовизначення та різні вимоги. Доктрина *uti possidetis*. Міжнародні прикордонні річки. "Загальна спадщина людства". Полярні регіони. Оренда та сервітути.

- Юрисдикція в міжнародному праві. Принцип внутрішньої юрисдикції. Законодавча, виконавча та судова юрисдикція. Цивільна юрисдикція. Кримінальна юрисдикція. Піратство. Військові злочини, злочини проти миру та злочини проти людяності. Договори, що забезпечують юрисдикцію. Видача злочинців (екстрадиція). Екстратериторіальна юрисдикція. Імунітет від юрисдикції. Відмова від імунітету.

- Право міжнародної відповідальності. Поняття юридичної відповідальності та концепція міжнародно-правової відповідальності. Етапи становлення права міжнародної відповідальності та його кодифікація. Поняття права міжнародної відповідальності. Суб'єкти права міжнародної відповідальності. Міжнародно-правові відносини відповідальності. Відповідальність держав за міжнародно-протиправне діяння та його елементи. Кваліфікація діяння як міжнародно-

протиправного. Кваліфікація поведінки суб'єкта. Порушення міжнародного зобов'язання. Відповідальність одного суб'єкта у зв'язку з діянням іншого. Обставини, що виключають міжнародну протиправність. Юридичні наслідки міжнародно-правового діяння. Недопустимість посилання на внутрішнє право держав. Відшкодування шкоди. Серйозні порушення зобов'язань, що впливають з імперативних норм загального міжнародного права (*jus cogens*). Імплементация міжнародної відповідальності. Притягнення до відповідальності. Контрзаходи та санкції.

- Галузі міжнародного права та участь України в їх нормоутворенні та здійсненні. Право міжнародних договорів. Право зовнішніх зносин (дипломатичне право, консульське право та право спеціальних місій). Право міжнародної безпеки. Право міжнародних організацій або міжнародне інституційне право (право ООН, право спеціалізованих організацій ООН та інших міжнародних організацій). Право міжнародних регіональних організацій. Право Європейського Союзу. Міжнародне право прав людини. Міжнародне гуманітарне право. Міжнародне кримінальне право. Міжнародне морське право. Міжнародне повітряне право. Міжнародне космічне право. Міжнародне атомне право. Міжнародне право навколишнього середовища. Міжнародне економічне право. Міжнародне трудове право. Міжнародне право охорони культурних цінностей. Правонаступництво. Міжнародні суди і трибунали. Міжнародне процесуальне право.

- Міжнародне право у XXI столітті. Дослідження теоретичних і практичних проблем, що стосується створення парадигми нового світового порядку та місця в ньому міжнародного права.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

08.081.12- інформаційне право; право інтелектуальної власності

I. Формула спеціалізації

Галузі юридичної науки, які досліджують суспільні відносини та розв'язують правові проблеми у сфері обігу інформаційних ресурсів, розробки і застосування інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки, надання послуг і виконання робіт за напрямками інформаційної діяльності людини, суспільства, держави та міжнародної спільноти; а також досліджують права, що відносяться до інтелектуальної діяльності у виробничій, науковій, літературній та художній сферах, правову охорону об'єктів інтелектуальної власності, охорону і захист прав інтелектуальної власності в їх матеріальному та процесуальному змісті, наукознавчі проблеми права інтелектуальної власності.

II. Напрями досліджень

2.1. Інформаційне право:

- Суспільні відносини в інформаційній сфері як об'єкт права; предмет та методи дослідження правових явищ в інформаційній сфері; генеза досліджень, історія,

наукові школи, тенденції і закономірності становлення правової науки в інформаційній сфері; зв'язок правової науки в інформаційній сфері (інформаційного права) з філософськими, соціологічними, економічними, технічними та іншими галузями науки.

- Закономірності та правові основи формування і розвитку інформаційного суспільства, національного і глобального інформаційного простору, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, законних інтересів суспільства і держави в інформаційній сфері.

- Предмет, методи, система, функції, принципи, джерела, понятійно-категоріальний апарат, об'єкти та суб'єкти інформаційного права; інформаційне право в системі національного права; доктрина інформаційного права; проблеми та пріоритети розвитку інформаційного права.

- Правові основи розробки і реалізації державної інформаційної політики та державної політики з питань інформаційної безпеки; державне регулювання й управління в інформаційній сфері; методи, принципи, форми, об'єкти та суб'єкти державного управління в інформаційній сфері.

- Інформаційне право за функціональними напрямками інформаційної діяльності: адміністративні послуги і доступ до публічної інформації; телекомунікації, зв'язок, інформатизація; засоби масової інформації, глобальні інформаційні мережі, реклама; видавнича, бібліотечна, архівна і музейна справи; державна статистика, документообіг; інформаційна діяльність в галузях освіти і науки, культури і мистецтв, в економічній, фінансовій, банківській та інших сферах.

- Правові засади інформаційної діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, органів охорони правопорядку і правосуддя, військових формувань, підприємств, закладів, установ та організацій різних форм власності, неурядових організацій та інших інститутів громадянського суспільства.

- Інформаційне законодавство, проблеми, пріоритети, напрями і науково-методичне забезпечення розвитку інформаційного законодавства; ефективність правового регулювання в інформаційній сфері.

- Правовий режим інформації, інформаційних ресурсів, продукції і послуг, інформаційних технологій, систем і мереж, інформаційної інфраструктури та регулювання доступу до них; право власності в інформаційній сфері.

- Основи правової інформатики; регулювання інформатизації діяльності суб'єктів громадянського суспільства і держави; інформаційні системи і бази даних в галузі держави і права; національна система правової інформації.

- Правове забезпечення розвитку вітчизняної індустрії високотехнологічної інформаційної продукції, розробки і впровадження новітніх інформаційних технологій, програмної та іншої інформаційної продукції і послуг; формування національних інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури.

- Правові засади розвитку національних засобів масової інформації, захисту прав і свобод професійної діяльності журналістів, запобігання інформаційній експансії та монополізації національного інформаційного простору, утвердження в національному інформаційному просторі духовних, культурних і моральних цінностей народу України.

- Правові основи інформаційної безпеки, організації та діяльності суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки; запобігання, виявлення і припинення загроз інформаційній безпеці України; протидія посяганням на державний суверенітет, конституційний лад і територіальну цілісність України, інформаційній та військовій агресії з використанням інформаційної сфери, негативним наслідкам застосування інформаційних технологій та інформаційним впливам на шкоду людині, суспільству і державі.

- Правова охорона і захист персональних даних; охорона державної таємниці та інших відомостей з обмеженим доступом; правові та організаційні засади технічного захисту інформації.

- Запобігання, виявлення і припинення правопорушень в інформаційній сфері; відповідальність за скоєння правопорушень в інформаційній сфері; відновлення порушених прав і свобод в інформаційній сфері; правові механізми демократичного контролю за додержанням законодавства в інформаційній сфері.

- Інформаційне право зарубіжних країн, порівняльне законодавство в інформаційній сфері; проблеми гармонізації та імплементації норм правових актів Європейського Союзу та міжнародного права в інформаційне законодавство України; правові засади міжнародного співробітництва, міжнародної безпеки та міжнародного правопорядку в інформаційній сфері.

2.2. Право інтелектуальної власності:

- Предмет науки права інтелектуальної власності та методи дослідження правових явищ у сфері інтелектуальної власності; ефективність науки права інтелектуальної власності; генеза науки права інтелектуальної власності; напрями (школи) в науці права інтелектуальної власності, їх окремі представники; єдність і системність науки права інтелектуальної власності; сучасна доктрина права інтелектуальної власності, тенденції (закономірності) розвитку науки права інтелектуальної власності; взаємозв'язок науки права інтелектуальної власності з історією, економікою, філософією та іншими науками; зарубіжна наука права інтелектуальної власності.

- Генеза, тенденції та прогнозування подальшого розвитку права інтелектуальної власності як галузі права; взаємозв'язок права інтелектуальної власності з іншими галузями права; вплив політичних, соціальних, етичних, моральних норм на право інтелектуальної власності; права людини на результати інтелектуальної, творчої діяльності; гарантії реалізації прав інтелектуальної власності.

- Предмет, метод, система, функції, принципи права інтелектуальної власності; джерела права інтелектуальної власності; об'єкти права інтелектуальної власності; суб'єкти права інтелектуальної власності; сфера дії права інтелектуальної власності; право інтелектуальної власності в системі національного права.

- Державне регулювання та управління у сфері інтелектуальної власності; методи, принципи та форми державного управління інтелектуальною власністю; система суб'єктів державного управління у сфері інтелектуальної власності; державна система охорони інтелектуальної власності та її складові.

- Правовідносини у сфері інтелектуальної власності; об'єкти, суб'єкти та зміст правовідносин у сфері інтелектуальної власності; виникнення, зміна та припинення

правовідносин у сфері інтелектуальної власності; класифікація правовідносин у сфері інтелектуальної власності; майнові та немайнові права інтелектуальної власності як зміст правовідносин у сфері інтелектуальної власності; реалізація суб'єктивних прав, обов'язків та інтересів у сфері інтелектуальної власності; особливості правового режиму службових об'єктів права інтелектуальної власності.

- Авторське право; об'єкти та суб'єкти авторського права; зміст правовідносин у сфері авторського права; джерела авторського права; правові обмеження у сфері авторського права; суміжні права; об'єкти та суб'єкти суміжних прав; зміст правовідносин у сфері суміжних прав; підстави та умови набуття прав на об'єкти авторського права і суміжних прав.

- Право промислової власності; об'єкти та суб'єкти права промислової власності; зміст правовідносин у сфері промислової власності; підстави, умови та процедура набуття прав на об'єкти промислової власності.

- Право інтелектуальної власності у галузі селекції тварин, рослин та об'єктів біотехнологій; підстави, умови та процедури набуття прав інтелектуальної власності на селекційні досягнення у тваринництві та рослинництві; об'єкти біотехнологій.

- Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності; договори у сфері інтелектуальної власності; права інтелектуальної власності у сфері науково-технічної діяльності; правовий режим об'єктів інтелектуальної власності, створених за договорами про науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи.

- Права інтелектуальної власності в інноваційній діяльності; реалізація прав інтелектуальної власності в інноваційному процесі; договори щодо трансферу технологій; правове регулювання ціноутворення на об'єкти інтелектуальної власності.

- Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, які належать суб'єкту господарської діяльності; розпорядження об'єктами інтелектуальної власності, створеними за бюджетні кошти; правове регулювання операцій з нематеріальними активами; оподаткування операцій з об'єктами інтелектуальної власності.

- Захист прав інтелектуальної власності, його зміст, форми та способи; юрисдикційні та неюрисдикційні форми захисту прав інтелектуальної власності; захист прав інтелектуальної власності в адміністративному та судовому порядку; судочинство у сфері інтелектуальної власності; процесуальні форми захисту прав інтелектуальної власності; судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності; захист прав інтелектуальної власності в кіберпросторі; захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні.

- Порухення прав інтелектуальної власності; відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності; види юридичної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

- Недобросовісна конкуренція у сфері інтелектуальної власності; захист порушених прав інтелектуальної власності у зв'язку з недобросовісною конкуренцією; адміністративний та судовий порядок захисту прав інтелектуальної власності у зв'язку з недобросовісною конкуренцією; відповідальність за вчинення актів недобросовісної конкуренції у сфері інтелектуальної власності.

- Міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності; міжнародна охорона прав інтелектуальної власності; міжнародний захист прав інтелектуальної власності; міжнародна система охорони та захисту прав інтелектуальної власності; спеціалізована система захисту інтелектуальної власності.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

05.053.01 – юридична психологія

I. Формула спеціалізації:

Комплексна наукова галузь юридичної науки та психології, предметом яких є закономірності та механізми психіки людини у сфері правовідносин і правової поведінки, а також розроблення нових і вдосконалення наявних технологій, спрямованих на підвищення ефективності системи "людина – право". Методологічною основою юридичної психології є системно-структурний аналіз соціальних процесів, делінквентної поведінки, юрисдикційної діяльності у взаємозв'язку зі структурою та змістом правових норм.

II. Напрями досліджень:

Здійснення історичного та концептуального аналізу вітчизняної та зарубіжної юридичної психології, сучасних тенденцій психологічного опосередкування суспільних правовідносин з метою розвитку її системи та структури, теорії та практичного застосування.

Розроблення теоретичних принципів і методологічних основ дослідження психологічних чинників делінквентної поведінки, правосвідомості правопорушників і її елементів; науково-практичних засад відповідних напрямів юридичної діяльності, пропозицій щодо їх нормативного регулювання.

Дослідження психологічного опосередкування окремих напрямів юрисдикційної діяльності, статусно-правових і соціально-рольових особливостей її учасників з метою розроблення науково-методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності сучасної процесуальної практики.

Дослідження психологічних закономірностей і принципів пенітенціарної системи; ефективності впливу організаційно-правових, режимних і інших заходів на особистість засудженого; психологічних проблем профілактики рецидиву; опрацювання та впровадження відповідних рекомендацій.

Аналіз проблем удосконалення нормативно-управлінської, організаційної, навчально-виховної практики професіографії в юридичній діяльності; розроблення методик професійно-психологічної підготовки відповідних фахових напрямів, попередження й усунення професійної деформації юристів.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: юридичні науки.